

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Kultur- og kirke dep. KI	
Saksnr. 04/545-018	Dato: 3/9-04
Kode: KI-001	Beh:

Oslo, 30.08.04
Vår ref.: 442.3/HCN/LG

HØRING – ENDRINGER I KIRKELOVENS § 36

Human-Etisk Forbund vil først uttrykke at vi finner det helt uakseptabelt at invitasjon til denne høringen bare er sendt til Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn, og ikke til de enkelte tros- og livssynssamfunn. Samarbeidsrådet arbeider etter konsensusprinsippet, og kan således ikke representere de enkelte medlemsorganisasjoners synspunkter i alle saker. Dette gjelder særlig i en sak som dette siden også Den norske kirke er medlem av Samarbeidsrådet. Høringsprosessen blir ytterligere uakseptabel når departementet på samme tid involverer stort sett alle kristne organisasjoner som selvstendige høringsinstanser.

Human-Etisk Forbund viser til Stortingets behandling av trosopplæringsreformen, og minner om at flertallet eksplisitt avviste forslaget om å kunne legge trosopplæring innenfor den ordinære skoletiden, og innenfor rammen av SFO. Det politiske miljø vektla behovet for å tydeliggjøre at skolens og kirkens virksomhet er atskilte størrelser:

”Flertallet mener at det må være anledning til å inngå lokale avtaler om bruk av skolebygg der det er tjenlig, *men vil understreke at trosopplæringen skal foregå utenom ordinær undervisningstid.*” (Innst. S nr. 200 (2002-2003), vår utheving).

Tilsvarende var flertallet tydelig på at konfirmasjonsundervisning i skoletiden ikke er ønskelig:

”Dette flertallet mener at en naturlig konsekvens av trosopplæring i regi av kirken og finansiert av staten, er at det ikke lenger skal være anledning til å legge deler av opplæringen til skolens undervisningstid. Dette flertallet mener at konfirmasjonsopplæringen vil inngå som en viktig del av kirkens trosopplæring. Dersom det fortsatt skal være anledning til å legge denne delen av trosopplæringen til skolen, blir det en rolleblanding som vil være uheldig og som trolig også kan forsterke motsetningene mellom ulike tros- og livssynssamfunn.”

Slik vi ser det er det ikke i tråd med Stortingets klare vilje når departementet nå likevel søker å åpne for dåpsopplæring som en del av skolens SFO-tilbud, eller å videreføre ordningen med å tillate konfirmasjonsundervisning i skoletiden. Vi oppfatter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å vurdere dette som en omkamp i forhold til stortingsflertallet.

Skolefritidsordningen

Behovet for å signalisere at skole og skolefritidsordning skal være åpne og inkluderende tilbud for alle i et stadig mer mangfoldig samfunn veier tungt for Human-Etisk Forbund, og vi er

redde for at adgang til trosopplæring i skole og/eller SFO tiden, vil forsterke inntrykket av at skole og kirke er to alen av samme stykke – og at det er majoritetskulturen som prioriteres og autoriseres av skolesamfunnet. Vi ønsker oss en skolefritidsordning som kan bidra til integrering, samvær og samhandling på tvers av livssynsmessige grenser.

Nettopp derfor er det så viktig at barn fra hjem med ulik kulturell og livssynsmessig bakgrunn får mulighet til å leke sammen i sin fritid, og ikke gå hver til sitt. I SFO sammenheng er det i realiteten bare Den norske kirke som har kapasitet til å gi den slags tilbud, noe som vil medføre at det er minoritetsbarn som nok en gang blir stigmatisert ved å bli igjen. Human-Etisk Forbund har de siste årene mottatt flere henvendelser fra foreldre om denne typen problemstilling, og da særlig fra foreldre bosatt i mindre lokalsamfunn. De har til stadighet opplevd at egne barn blir gående nærmest alene på SFO når vennene går for å delta i den lokale menighetens aktiviteter.

Human-Etisk Forbund vil også advare mot sammenblandingen av kunnskapslæring og opplæring til tro innenfor skolen. Yngre barn har små forutsetninger til å ta inn over seg når skolen slutter og SFO begynner fordi det som oftest også er de samme lokalene som benyttes.

I tillegg er det for Human-Etisk Forbund viktig at fritidsordningen blir hegnet om slik at det nettopp blir fritidsaktiviteter som skjer på denne tiden – og ikke opplæring, etter en lang skoledag. Vi lever i en tid der presset mot barn er stort, og der rommet for fri lek og livsutfoldelse på egne premisser skrumper inn til fordel for organiserte aktiviteter. Det er en uheldig utvikling som kan svekker barnas livsglede og evne til kreativ livsutfoldelse.

På sikt er det også en fare at fattige kommuner ser muligheten til å spare penger ved å inngå mer forpliktende samarbeid med lokale menigheter og andre frivillige organisasjoner. Dette er en utvikling vi kan observere innenfor flere felt, blant annet rusomsorg og barnevern.

Det hjelper lite å henvise til at adgangen til å bedrive trosopplæring i SFO-regi i tråd med kravet om likebehandling også vil gjelde for andre tros- og livssynssamfunn. Dette oppleves ikke som reell likebehandling all den tid andre langt mindre samfunn verken har ansatte til å drive denne type arbeid på dagtid, eller organisatorisk vil ha mulighet til å samle et tilstrekkelig antall barn. Dermed blir adgangen til en slik tilsynelatende nøytral ordning, alle gode intensjoner til tross, en adgang til indirekte diskriminering.

Konfirmasjonskurs i skoletiden

Human-Etisk Forbund viser til at utvalget som leverte innstillingen om dåpsopplæringsreformen i sin tid anbefalte å avskaffe adgangen til å bedrive konfirmasjonsundervisning i skoletiden. Departementet valgte å ikke følge opp anbefalingen den gangen, men fikk et pålegg fra Stortinget om å gjøre en ny vurdering.

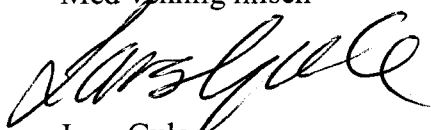
Denne gang fremmer departementet et forslag om en viss formell innstramning ved at det skal foreligge "særskilte grunner" for å bruke skoletid til Den norske kirkes opplæring av sine konfirmanter. Uansett er det ingen god løsning at vi her har å gjøre med en bestemmelse i Kirkeloven som bidrar til å utydeliggjøre skillet mellom en skole for alle og Den norske kirkes virksomhet. Det er en pussighet at Kirkeloven her har forrang framfor forsikringene i skolelovgivningen om at for eksempel KRL og annen aktivitet er skolens og ikke kirkens fag og ansvar.

For mange ungdommer er det å velge mellom ulike konfirmasjonstilbud forbundet med kryssende forventninger. Det kan igjen føre til usikkerhet, og for noen sågar ubehag. Human-Etisk Forbund vet av erfaring at det å velge Borgerlig konfirmasjon i seg selv kan være en påkjenning i forhold til omgivelsene. På mindre steder, der det gjerne dreier seg om en eller noen få ungdommer, er dette enda vanskeligere. En skal være sterk for å stå fram som de(n) som skiller seg ut fra flertallet. Human-Etisk Forbund får med jevne mellomrom henvendelser fra konfirmanter og/eller foreldre, som på bakgrunn av sine valg, opplever ubehag i skole-sammenheng. Som regel knyttes ubehaget til å være de(n) som forlater klassen i skoletiden når de andre skal ha konfirmasjonsopplæring. De opplever at ordningen med konfirmasjon i skole-tiden forsterker og framhever at ungdom som velger andre konfirmasjonsformer er annerledes. I verste fall kan konsekvensen for noen være at de fratras valgfriheten. Ubegagat blir for stort. Det bør en skole ikke bidra til. Tvert i mot bør skolen nettopp oppmuntre og hjelpe ungdom til å ta selvstendige valg, og ikke påføre dem ubehag.

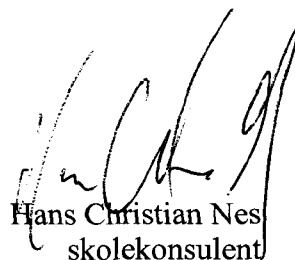
Human-Etisk Forbund anbefaler derfor at passusen som hjemler adgang til å holde konfirma-sjonsundervisning i skoletiden tas helt ut av Kirkeloven. De praktiske problemer dette eventuelt skulle by på for Den norske kirke må kunne løses på andre måter, og kan uansett ikke veie tyngre enn hensynet til prinsippet om at skolen skal ivareta ulikhet og mangfold på en likeverdig og ikke-diskriminerende måte. Det er også besynderlig at andre frimenigheter og Human-Etisk Forbund, som også tilbyr konfirmasjonsopplæring i de samme lokalsamfunn, uten problemer klarer dette uten å måtte bruke av skolen sin tid. Argumentene om praktiske vanskeligheter fremstår først og fremst som manglende vilje til å gi fra seg privilegier som er innarbeidet over tid.

For Human-Etisk Forbund dreier disse sakene seg om både prinsipper og etikk. Det er for de fleste av oss en grunnleggende norm at grensen for egen livsutfoldelse trekkes der du hindrer andre i deres livsutfoldelse, eller dersom andre påføres ubehag og/eller problemer. Det kan med andre ord ikke være slik at fordi majoriteten er kristne (i betydningen medlemmer i kristne trossamfunn) så skal de få drive med religiøse aktiviteter i en skole for alle. Her må respekten for mindretallets rett til ikke å påføres ubehag gå foran flertallets eventuelle ønske om å drive trosopplærende aktiviteter i skoletiden.

Med vennlig hilsen

Lars Gule
generalsekretær

Hans Christian Nes
skolekonsulent